

Datum: 15-11-2003

Pagina: 043

Rubriek:

Auteur: OOMEN, M.

Slavia Nikolova, archivaris en tangolesares

'Wat kan ik een kind geven?'

Mar Oomen, foto Michiel van Nieuwkerk

Een maand geleden werd ze drieëndertig jaar, Slavica Nikolova. Die dag zei ze tegen zichzelf: 'Slavica, dit jaar moet je eruit zien te komen: ga je een kind krijgen of niet.' Ze wilde niet tot na haar veertigste met die vraag blijven worstelen, zoals ze veel vriendinnen had zien doen. Dat is zo'n lijdensweg. En bovendien: als ze besluit wél moeder te worden, dan moet dat echt vóór haar vijfendertigste gebeuren. De risico's zijn al groot genoeg. En nu is ze ook nog niet te oud om een vlotte moeder te zijn.

Slavica Nikolova komt uit Skopje (Macedonië). Ze is klein, tener, heeft aardige bruine ogen en praat snel, heel snel: met een zwaar Macedonisch accent struikelt ze van de ene zin naar de andere. Tien jaar geleden kwam ze naar Nederland. Nu is ze archivaris bij de Autoriteit Financiële Markten (AFM), daarnaast fotografeert ze, schrijft ze gedichten, danst ze de tango en geeft ze tangolessen aan kinderen.

Door die tangolessen komt de kinderwereld dichterbij en ontdekt Slavica wat zij waard is 'als grote zus, pedagoog, moeder en tangodocent'. En ervaart zij aan den lijve wat zij gaat missen als ze beslist zelf geen kinderen te nemen. 'Ik denk,' zegt Slavica, 'dat het makkelijker is om te zeggen: ik neem wél een kind. Het leven heeft dan een duidelijke richting. Je bent allereerst moeder. Je weet wat er gaat komen. Je weet wat je te doen staat.'

Als ik geen kinderen krijg, moet ik helemaal zelf iets van het leven maken. Ik moet mezelf realiseren. Niet als moeder, maar als mens. Ik heb dan, vind ik, de plicht om goed te zijn voor de wereld.'

Slavica is alleenstaand. Zonder man. Zonder vrouw. Niet uit principe. Maar zo is het gelopen. Ze is gescheiden toen ze dertig was. 'Precies de leeftijd waarop je kinderen hoort te krijgen. Daardoor ben ik van de mogelijkheid afgesneden om verder nog een normaal leven te leiden van man, vrouw, kinderen. Een leven zoals ze dat in Macedonië het meest natuurlijk vinden. Als ik nu in Macedonië was, zou ik mij in een uiterst pijnlijke toestand bevinden.'

Het gaat, zegt Slavica, niet zo zeer om de vraag: wil ik een kind. 'Ik geloof niet in: ik wil geen kind. Als er een kind is, houd je ervan, ga je ervoor zorgen. Als ik nu onverhoeds zwanger word, pleeg ik geen abortus. Het is meer: is er in mijn leven plaats voor een kind. Wat kan ik een kind geven, is dat wat ik kan geven genoeg. Mag ik een kind meesleuren in mijn chaotische leven. Maar ook: wil ik ze wel, de veranderingen in het leven die een kind met zich meebrengt.'

Stel, ik krijg een kind: hoe ga ik dat dan regelen, zonder familie in de buurt, zonder man, hoe ga ik het opvoeden, hoe kan ik geld verdienen en tegelijkertijd voor het kind zorgen, wat kan ik het kind aan veiligheid bieden als ik naar Macedonië ga, wat gebeurt er met het kind als er iets met mij gebeurt, kan ik een kind in Amsterdam laten opgroeien, met sexshops om de hoek en voortdurend de dreiging van zinloos geweld? Past dat wel bij mij?'

Eigenlijk, zegt Slavica met zoveel woorden, is het heel simpel: een kind heeft recht op twee ouders (die samen ook nog iets hebben) en een veilige, gezonde, harmonieuze omgeving.

Als je dat niet kunt bieden, moet je het verder maar vergeten. Dus Slavica moet het verder ook maar vergeten, want waarom zouden de komende jaren anders gaan dan de vorige?

Een man met wie ze haar verdere leven zou willen delen, zal zich niet zomaar aandienen, en als zo iemand toch komt opduiken, is het niet verantwoord, vindt ze, om meteen een kind te maken. 'Je hebt tijd nodig om elkaar te leren kennen.' En die tijd is er niet, vindt ze. Dus voor haar ligt een leven zonder kind in het verschiet. Niets mis mee, ook prima, ze vermaakt zich best en houdt van haar onafhankelijkheid. 'Ook zonder kind kan ik mij een compleet mens voelen, daarvan ben ik overtuigd.'

Maar,' zegt ze dan, 'misschien kom ik dit jaar wel tot de conclusie dat ik het niet kan: leven zonder kind. Of dat ik wél een kind in mijn eentje kan opvoeden, dat dat wel verantwoord is. Misschien ga ik vinden dat er niets mis is met een donovader, dat een van mijn homovrienden vader kan worden, dat mijn vriendenkring mijn familie kan vervangen. In Macedonië zijn er nauwelijks alleenstaande moeders. Als je daar zwanger wordt, trouw je met de vader. In Nederland is zoveel mogelijk. Dat maakt het zo ingewikkeld.'

Een ding weet ze zeker: volgend jaar zal ze een antwoord hebben. En dat antwoord zal goed zijn.

MICHIEL VAN NIEUWKERK

Copyright © 2003 Weekbladpers Tijdschriften (Onbekend)

WAD? Weekbladpers Artikelen Digitaal

Datum: 15-11-2003

Pagina: 038

Rubriek:

Auteur: OOMEN, M.

Onno Innemee, cabaretier

'Ik heb voor mijzelf gekozen'

Mar Oomen, foto Michiel van Nieuwkerk

Ik ben een heel gelukkig mens,' zegt cabaretier Onno Innemee (39). 'Ik heb de gave mijn eigen geluk heel erg in de hand te hebben. Ik praat alles recht wat op mijn pad komt. Mijn vrienden kunnen daar stinkjaloers op zijn. Ik weet: met een kind lukt mij dat niet meer, dan heb ik mijn eigen geluk niet meer onder controle. Dan maak ik me verschrikkelijke zorgen als het een keertje ziek is, en sta ik doodsangsten uit als het een keer te laat thuiskomt. Als ik kinderen krijg, ga ik pijn voelen en voor die pijn ben ik bang. Mede daarom heb ik mij laten steriliseren.'

Voor mijn ouders kwamen kinderen op de tweede plaats. Zij hadden genoeg aan elkaar. Ik was meer thuis bij mijn grote zussen. De een is elf jaar ouder dan ik, de ander zes. Beiden hadden een man, kinderen. Een echt gezin.

Ik paste op. Ik was de lievelingsoom. Toen de oudste ging scheiden, snapte ik daar helemaal niets van: zo'n mooi gezin gaat toch niet uit elkaar! Mijn andere zus is nu ook gescheiden. En beiden hebben een nieuwe partner met nieuwe kinderen.

Ikzelf was er nooit zo mee bezig of ik kinderen wilde of niet. Ik had jonge vriendinnetjes, dus dat hoefde ook niet. Totdat eentje zei: ik wil per se geen kinderen. O, dacht ik, dat kan dus

ook. Maar toen werd ze toch zwanger – we deden aan periodieke onthouding – en ik wist: jij bent niet aan een kind toe, en ik al helemaal niet. Het kind is weggehaald en wij zijn uit elkaar gegaan.

Twee jaar later leerde ik Carin (35) kennen. In ons eerste gesprek kwam het meteen ter tafel: ik ben een tijdje hoerenloper geweest en ik wil géén kind. Het bleek een extra reden om energie in elkaar te steken, want Carin wil ook geen kinderen, en vind maar eens iemand die ze heel bewust níét wil. Vaak is het heel lang: nee, nee, nee, en op het allerlaatste moment wordt er toch nog een gemaakt. In mijn vriendenkring ben ik de enige zonder kinderen.

Voor Carin is het heel duidelijk: op deze kutwereld zet je geen kinderen. Ik vind: als je dan zo nodig kinderen moet, adopteer ze dan, of word pleegouder. Er zijn genoeg kinderen op deze wereld die echt iemand nodig hebben. Heel veel mensen nemen gewoon kinderen omdat het hoort, uit angst dat ze anders iets zullen missen.

Is dat erg? Ja. Want ze denken niet na over de gevolgen voor hun eigen leven. Of willen daar niet over nadenken. Ze gaan gewoon door met carrière maken, allebei. Ik ken een gezin waar twee au pairs rondlopen, omdat er drie kinderen zijn. Die zitten met z'n zevenen aan het ontbijt.

Ik vroeg weleens aan mensen in de zaal: bent u tweede of derde in de rij. Als ze “derde— antwoordden, zei ik: dan zijn er zeker geen foto's van u gemaakt.

Ik adviseer iedereen van hun eerste kind wazige foto's te maken, dan kunnen ze tegen de broers en zusjes die nog komen, altijd zeggen dat zij het zijn.

Hoeveel kinderen in Nederland krijgen echt de aandacht die ze nodig hebben, waar ze recht op hebben? Een directrice van een crèche vertelde mij laatst dat ouders haar hadden gevraagd of ze 's avonds geen warme maaltijden kon verzorgen, dan konden ze bij thuiskomst hun kinderen meteen in bed leggen.

Natuurlijk zijn er vrouwen, en ook mannen, die wel goed nadenken, die wel duidelijke keuzen maken, die het opvoeden ook in zich hebben, die natuurtalenten zijn in liefde geven. Dat soort mensen hebben bijna de plicht om kinderen te krijgen.

Ik heb voor mijzelf gekozen. Voor het theater. Het publiek, dat zijn de kinderen die ik wil opvoeden, die ik wil laten lachen. En ik wil met Carin naar Australië, Canada, Singapore – naar Zuid-Frankrijk hoef ik niet zo nodig. Ik wil vier avonden per week naar de kroeg kunnen, ik wil parachutespringen op Texel.

Ze zeggen: je gaat een stukje minder dood als je kinderen hebt. Dat is natuurlijk zo. Een nichtje van mij speelt in *The Sound of Music*, ik merk dat ik dat heel leuk vind: zo wordt dat theaterding van onze familie – mijn ouders speelden veel toneel – toch doorgegeven.

Volgens mij is geluk altijd terug te voeren op het krijgen van waardering, liefde, erkenning. Van kinderen krijg je dat allemaal vanzelf, daar hoef je helemaal niets voor te doen. En je wordt er heel gelukkig van. Niets is zo onvoorwaardelijk als de liefde tussen ouder en kind. Maar wat levert het op? Het gaat weer voorbij.

Als kind wil je trouwen met je moeder en een vriendin erbij zoals je vader heeft, als puber haat je je moeder en zie je je vader alleen nog maar in het weekend. Ik houd mijn geluk liever zelf in de hand.'

WAD? Weekbladpers Artikelen Digitaal

Datum: 15-11-2003

Pagina: 033

Rubriek:

Auteur: OOMEN, M.

Elsbeth Etty, publiciste

'Ik was er te schijterig voor'

Mar Oomen, foto Michiel van Nieuwkerk

Het was een zomer eind jaren zeventig. Elsbeth Etty (1951) zat buiten aan een tafeltje bij café De Zwart en vertelde een vriendin van de droom die ze die nacht had gehad. Ze had een kind gekregen en samen met dat kind was ze in een huis met twee kamers. Zij was in de ene kamer en de baby lag in de kamer ernaast hartverscheurend te huilen. Urenlang. Dagenlang. Van de honger. Maar Etty kon zich er niet toe zetten op te staan en het kindje te gaan voeden.

Etty: 'Ik wachtte tot het ophield met schreeuwen. Dus in feite wachtte ik erop dat het kind zou doodgaan van de honger. Terwijl ik die idiote angstdroom aan mijn vriendin vertelde, bleken dat verschillende vrouwen op het terras meegeluisterd hadden. En allemaal herkenden ze de droom. Hij staat, denk ik, voor de angst om te kort te schieten, maar ook om iets te doen wat je niet wilt, om te bezwijken voor maatschappelijke druk, of voor de traditie.

Eén kant in mij was heel duidelijk: je moet dat gewoon niet doen, een kind krijgen. En voor die vrouwen op het terras gold hetzelfde. Maar voor die tijd was het nieuw: dat je kon kiezen voor géén kinderen.'

Elsbeth Etty is één keer zwanger geweest. In 1978. Van een man met wie ze niet van plan was haar verdere leven te delen. 'Onze relatie liep al op haar eind.' Niet dat dat zo'n probleem had hoeven zijn, want als Etty al een kind had gewild, dan liever in haar eentje. Want ze kreeg het Spaans benauwd – en dat heeft ze nu nog steeds – bij de gedachte aan een gezin. 'Dan zou ik in een situatie terecht komen die ik in mijn jeugd steeds heb geprobeerd te ontvluchten: rekening moeten houden met anderen, hiërarchische structuren, mensen die je vertellen hoe laat je thuis moet zijn, welke kleren je moet dragen. Ik zou mijn wil moeten opleggen aan anderen. Ik zou, denk ik, net zoals vroeger gillend en krijsend weglopen.'

Etty is de jongste van vijf kinderen. Een late babyboomer, noemt ze zichzelf. De oudsten (geboren in de oorlog) studeerden, gingen bij het corps, trouwden en kregen kinderen. In de hitte van de jaren zestig was bij de jongsten meer mogelijk. Althans, zo leek het. 'Maar mijn broertje Walter, twee jaar ouder dan ik, mocht veel meer dan ik. Dan mocht ik weer geen broeken dragen, het volgende moment waren mijn minirokjes te onzedelijk. Na een feestje moest ik om twaalf uur thuis zijn, ik mocht niet met een vriendje alleen op mijn kamer, ik mocht niet een nachtje wegblijven, Walter mocht dat allemaal wel. Mijn ouders waren als de dood dat ik een afgeleebberde boterham zou worden. Van mij verwachtten ze dat ik zou trouwen en kinderen krijgen.'

En daar was Etty als de dood voor. Zij wilde niet worden als haar moeder: een heel slimme vrouw, 'met een IQ van minstens 160', die haar leven had opgeofferd aan haar man, haar kinderen en het huishouden. Etty was bang voor die totale afhankelijkheid. Zij nam liever vrouwen als Simone de Beauvoir en Virginia Woolf als voorbeeld: zelfstandige vrouwen die elke kans benutten om hun talenten uit te buiten. En die vrouwen hadden géén gezin, en géén kinderen.

Ze liet het kind niet komen in 1978. 'Ik moest alleen nog de redenen erbij zoeken. Als ik op dat moment een kind had gekregen, zou mijn leven verknald zijn en dat van het kind erbij.'

Later heeft Liesje, de dochter van Etty's echtgenoot Gijs Schreuders, het nog weleens ter sprake gebracht. Liesje wilde graag een broertje. 'Het is goed zoals het is,' heeft Etty toen geantwoord. En Liesjes vader zei: 'Dan moet jijzelf met de kinderwagen lopen en voor de luiers zorgen, daar hebben Elsbeth en ik echt geen tijd voor.'

'Ik was er ook te schijterig voor,' zegt Etty nu. 'Om een kind te krijgen. Om verantwoordelijk te zijn. Ik was bang voor de diepe band die je met een kind hebt, was bang dat ik voortdurend in angst zou zitten.'

Ik was ook bang voor schuldgevoelens: dat een carrière niet te combineren zou zijn met het moederschap. Het proefschrift over Henriëtte Roland Holst had ik nooit kunnen schrijven als ik een kind had gehad. Ik heb daar zo geobsedeerd aan gewerkt. Ik kan maar één ding tegelijk.

Pas na mijn veertigste, toen de relatie met Gijs stabiel bleek, we in ons werk onze draai hadden gevonden en ik het financieel goed had, durfde ik dat romantische gevoel toe te laten: hoe zou het zijn om een kind te hebben met Gijs, de grote liefde van mijn leven? En dan zeg ik meteen: stel je niet aan, Elsbeth. Dan heb je het eindelijk voor elkaar en ga je weer aan zoiets denken.'

MICHIEL VAN NIEUWKERK

Copyright © 2003 Weekbladpers Tijdschriften (Onbekend)